

Iluminismul in Europa si Tarile Romane

Iluminismul este un current ideologic si literar aparut in Franta, in secolul al XVIII-lea, secol cunoscut si sub numele de "secolul luminilor". Se caracterizeaza prin primatul stiintei si al ratiunii, reprezentand totodata o manifestare ideologica a unei burghezii in ascensiune.

Ideea de baza a iluminismului este aceea ca, prin cultura si stiinta omul ajunge la perfectiune. Ideile iluminate au culminat cu realizarea "Enciclopediei" in Franta, in anul 1780.

Ca trasaturi iluministe subliniem: egalitatea oamenilor, accesul la cultura si educatie, modelele iluministe sunt filozoful si inteleptul, ratiunea si stiinta, inlocuiesc conceptele medievale religioase, monarhul/regele este un om luminat.

Printre reprezentantii europeni ai iluminismului se numara Voltaire, J.J. Rousse, D'Holbach, Radiscev, John Lock.

In literatura romaneasca iluminismul a fost reprezentat de Scoala Ardeleana in Transilvania. In Moldova si Tara Romaneasca, contactul cu iluminismul european s-a facut prin filiera franceza si greaca. Si in Tarile Romane, iluminismul si-a pastrat caracterul rational si stiintific, avand ca scop emanciparea poporului prin cultura.

Iluminismul romanesc este definit ca miscarea ideologica manifestata intre 1750-1840, care promoveaza ca si iluminismul european raspandirea culturii rationale moderne si schimbarea mentalitatilor. Acesta are o coloratura nationala fiind preocupat de felul in care s-a format poporul si limba romana. Sustine totodata programul redesteptarii nationale in plan politic, economic si social si incearca recunoasterea romanilor ca natie in Transilvania. In perioada iluminista se refac legaturile cu romanitatea occidentala, impunand un model cultural vest-european.

Iluministii romani intemeiaza scoli, traduc manuale, creazaun limbaj stiintific, transforma vechea istoriografie in stiinta istorica, elaboreaza dictionare, gramatici si istorii nationale, pentru a combate teoriile straine privind etnogeneza romanilor si formarea limbii nationale a acestora.

In contextul istoric, respectivii sustin in mod exagerat puritatea limbii romane si puritatea limbii. Iluministii fac calatorii de cunoastere si de studiu in Apus, fac acte filantropice, ridicand spitale, azile si scoli.

In Transilvania reprezentantii Scolii Ardelene au cerut stapanirii Imperiului Austriac egalitatea in drepturi cu celelalte natiuni privilegiate, infiintarea de scoli in limba romana, egalitatea in ceea ce priveste accesul lor la invatamant. Toti reprezentantii transilvaneni au fost carturari, preoti, poeti, lingvisti, moralisti sau istorici. Ei au folosit informari din vechile cronici si au continuat tezele fundamentale cu privire la unitatea, omanitatea, si continuitatea poporului roman, situandu-se pe linia traditiei umanistee.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Pe domeniul lingvistic, acestia au preluat ideea latinitatii limbii romane, considerand latinitatea ca motiv esential pentru cultivarea limbii.

Printre reprezentantii iluminismului transilvanean, se regasesc: Ioan Inocentiu Micuclain, Gheorghe Sincai, Petru Maior, I.B. Deleanu. Gheorghe Sincai va scrie opera "Hronica romanilor si a mai multor neamuri" , intre anii 1803-1812 , dar care apare abia in anul 1853, fiind prima istorie stiintifica a romanilor.

Petru Maior scrie "Istoria pentru inceputurile romanesti in Dachia" , "Disertatii pentru inceputurile limbii romane". Opera sa impresioneaza prin amploare, teologic, istoric si filosofic.

Acesta a facut gimnaziul la Blaj, fiind apoi calugarit sub numele de Paul. In anul 1774 ese trimis la roma impreuna cu G. Sincai pentru a studia la colegiul superior al Vaticanului - "De propaganda Fidae". Revine la Blaj ca profesor. Preda logica, metafizica si drept natural, devenind apoi preot din ordinul monarhal; primeste o parohie si apoi protopopia Reghinului. Intra in conflict cu episcopul Ioan Bob, ajungand sa detina functia de cenzor la tipografia Universitatii din Buda.

In domeniul teologiei scrie lucrarea "Procanonu" care cuprinde cinci volume de predici, lucrare neterminata si tiparita in 1809. In domeniul istoriei scrie "Istoria pentru inceputurile omanilor in Dachia"

Gheorghe Sincai trece prin mai multe scoli , face liceul la Tg-Mures i seminarul teologic la Sfantul Iosif, din Cluj. Cunoastelimbile clasice (latina, greaca) , dar si limba maghiara si germana. Isi incepe cariera ca profesor la scoala manastirii din Blaj. In aceasta perioada este calugarit cu numele de Gabriel.

Datorita pregatirii exceptionale, acesta este trimis la Vatican, la colegiul "De propaganda Fidae" , din Roma. Se intoarce apoi de la Roma la Viena pentru a- si lua doctoratul in filologie si teologie. Intors la Blaj, isi incepe o cariera ascendenta : profesor a gimnaziu romanesc, director al scolii normale (Lic. Pedagogic Blaj) , director al scolilor romanesti din Transilvania.

A infiintat peste 300 de scoli romanesti. Intrand in conflict cu episcopul Ioan Bob, este arestat si interminat fiind exclus din viata sociala si deposedat de bunuri. Timp de 6 ani administreaza mosiile unui conte maghiar si devine profesorul acestora. Opera scriitorului Gh. Sincai este influentat de idei iluministe : "Oamenii sunt egali din nastere si trebuie luminati prin cultura si reforme". Lucrarea sa "Hroica romanilor si a mai multor neamuri" este prima istorie stiintifica scrisa a romanilor. Lucrarea este o sinteza documentara impresionanta si o scriere polemica serioasa.

I. B. Deleanu scrie epopeea "Tiganiada" , opera cu un puternic caracter iluminist, si totodata, singura epopee incheiata a literaturii romane.

Deleanu studiaza la seminarul din Blaj, face facultatea de filozofie si apoi pe cea de teologie la

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

colegiul "Sfanta Barbara" din Viena. Este poliglot si literat, face traduceri din spaniola si engleza.

Reintors de la Viena este numit profesor la Blaj, dar intra asemenea celorlaltor reprezentanti apuseni ai iluminismului, in conflict cu episcopul Ioan Bob, autoexilandu- se la Lemberg. Scrie lucrari filosofice si filologice, pecum si teologice, dar si scrieri literare.

I.B. Deleanu scrie epopeea "Tiganiada" , opera cu un puternic caracter iluminist, singura epopee incheiata a literaturii romane.

In Tara Romaneasca si Moldova avem reprezentanti ai iluminismului din randul boierilor carturari lordache Golescu si Dinicu Golescu. Cei doi frati provin dintr-o veche familie boiereasca din Tara Romaneasca,primind o educatie aleasa, studiind la Academia Greceaca in Bucuresti.

Amandoi parcurg treptele literaturii publice. Dinicu Golescu ajunge mare hatman si logofat al Tarii de Jos, iar lordache Golesc devine vornic si mare stolnic. In timpul revolutiei lui T. Vladimirescu din anul 1882, boierii Golesti se refugiază la Brasov.

D. Golescu calatoreste la Paris cu o misiune diplomatica, pe langa Napoleon Bonaparte, iar in 1823 pleaca cuo misiune politica in Rusia. In urmatorii ani face trei calatorii in Europa Centrala si Apuseana. Impresiile despre calatorii apar in lucrarea "Insemnare a calatoriei mele", lucrare scrisa in anii 1824- 1825- 1826. Intors in tara, marele boier intemeiaza la mosia din Golesti o scoala internat, astazi muzeu, pentru care alcatuieste manuale, aduce dascalii din Transilvania si subventioneaza aparitia primei gazete in limba romana"Fama Lipsehi", editata in strainatate.

I Golescu trimite tineri romani la studii in strainatate si il ajuta pe Gh. Lazar sa inceapa cursurile la "Sf Sava" din Bucuresti. Opera acestuia cuprinde o antologie de dictionare de olclor, o gramatica a limbii romane.

Amandoi boierii golesti au innoit viata sociala si culturala a tarii dupa ce au descoperit civilizatia occidentala. Acestia inteleg rostul educatiei si in spiritul iluminist isi trimit fii sa studieze in Bavaria, la Geneva.